

Секція I

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

Богатинський Євгеній Олександрович

здобувач вищої освіти

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Лабенська Лілія Леонідівна

кандидат юридичних наук, доцент

доцент кафедри права

Дніпровського гуманітарного університету

ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ СИСТЕМИ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ

Основною метою судової реформи є створення системи ефективного державного захисту прав, свобод та законних інтересів громадян та суспільних інтересів, запобігання злочинним діянням та правопорушенням, затвердження верховенства закону в органах державної влади і посадових осіб, забезпечуючи конституційний правопорядок. Метою реформування законодавства про судоустрій і судоустрій є створення такої судової системи та судочинства, які гарантували б незалежність судів, суддів, а також реалізовували демократичні ідеї справедливості, розроблені світовою наукою та практикою.

У сучасних умовах діяльність судової влади, її ефективність є фундаментальним завданням сталого демократичного розвитку держави. Усі процеси державного регулювання певною мірою перебувають у постійній взаємодії з судовою владою. Завдання судової влади полягає не лише у здійсненні правосуддя та конституційного нагляду, а й у постійній координації з іншими органами влади для вдосконалення правових інструментів, що регулюють судову владу. Ось чому кожна країна світу намагається не лише розробити успішні закони, а й налагодити ефективну та незалежну роботу судової влади, представники якої застосовуватимуть ці закони. Центральне місце у здійсненні правосуддя належить судді. Його професіоналізм та моральні якості можуть посилити авторитет судової влади та підірвати заявлені принципи законності, об'єктивності, справедливості та неупередженості.

Інститут судової влади представлений нормами конституційного права, які регулюють суспільні відносини у сфері юстиції. Цей інститут визначає конституційно-правовий статус судів загальної юрисдикції в Україні, основні принципи судочинства та судочинства, систему судів загальної юрисдикції, порядок формування судів та формування судового корпусу, їх функції та повноваження, конституційно-правовий статус суддів судів загальної юрисдикції. інші органи, що забезпечують функціонування судів загальної юрисдикції [1, с. 487; 2, с. 47].

Сьогодні ми можемо констатувати існування таких основних інститутів конституційного права України, як інститут основ конституційного ладу, інститут конституційно-правового статусу людини і громадянина, інститут прямої демократії, інститут парламентаризму, інститут глави держави, інститут виконавчої влади, інститут судової влади, інститут прокуратури, інститут територіальної організації, інститут місцевого самоврядування тощо. Значне місце в системі інститутів конституційного права належить інституту судової влади. Водночас цей конституційно-правовий інститут залишається недостатньо вивченим сьогодні.

На сьогодні подальшими кроками у реформуванні судової влади є відновлення довіри громадськості шляхом наближення до європейських стандартів, в контексті європейської інтеграції України та національної системи правосуддя. У положеннях ст. 14 "Верховенство права та повага до прав людини і основоположних свобод" Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством атомної енергії та їх державами-членами, з іншої частини [3] (ратифіковано Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII) зазначено: «Співпраця буде спрямована, зокрема, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості та боротьбу з корупцією. Співпраця у галузі справедливості, свободи та безпеки буде базуватися на принципі поваги прав людини та основних свобод» [4, с. 17]. Таким чином, для зміцнення судової влади до належного рівня, головною умовою для Європейські інтеграційні процеси в Україні – це реформа національної судової системи.

Реформа судової влади вимагає внесення змін до Конституції України, оскільки чинна судова система базується на Конституції 1996 року. Слід мати на увазі, що система правосуддя викладена в Конституції України загалом, визначені лише принципи її організації та діяльності. Це викликає нагальну потребу у розробці та законодавчому визначенні чіткого та систематизованого бачення стратегії реформування юстиції.

Підйом судової влади в системі поділу влади визначається також девальвацією законодавства в Україні, яке наростає в хуртовину і включає багато законів, які часто не знаходять свого реального втілення в соціальній реальності. У зв'язку з цим, через нездатність законодавця, може виникнути

питання про використання в нашій правовій системі доктрини тлумачення законів.

В умовах постмодерної судової практики є активним інструментом, що забезпечує своєчасне та стабільне правове регулювання, свідчить про демократичні зміни у здійсненні державної влади, про реальне просування до ідеалів верховенства права. Об'єктивний процес підйому судової влади передбачає додаткові гарантії діяльності суду, однією з яких є визнання незалежного правового інституту "поваги до суду". Для оформлення цього правового інституту потрібен спеціальний закон, а не окремі статті, які існують у різних кодексах України і фактично не складають єдиного цілого.

Із моменту проголошення незалежності України процес реформування Конституції України набуло перманентного характеру, і серед основних напрямів конституційної модернізації суспільства окреме місце посідає удосконалення системи судів загальної юрисдикції як в частині процесуальних аспектів здійснення судочинства, так і інституціонального реформування судової системи з метою досягнення найвищої ефективності її функціонування. В свою чергу, становлення України як правової та демократичної держави зумовлює необхідність проведення конституційної реформи судоустрою виключно з метою забезпечення сталого розвитку суспільства та пошуку правових механізмів подолання тих викликів, які стоять перед суспільством.

Конституційна реформа в Україні у сфері судочинства та судоустрою має суперечливий характер та не позбавлена власних недоліків, що проявляється, наприклад, у формально-догматичному віднесенні прокуратури та адвокатури до системи правосуддя, вилученні принципу законності із засад судочинства. Крім того, конституційна реформа в Україні у повній мірі не супроводжується внесенням відповідних змін до галузевого законодавства, що є необхідною умовою якісних змін в організації та діяльності системи судів загальної юрисдикції.

Список використаних джерел

1. Федоренко В.Л. Система конституційного права України: теоретико-методологічні аспекти: Монографія. К.: Ліра-К, 2009. 580 с.
2. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: підруч. К.: Алерта; КНТ; центр учбової літератури, 2010. 432 с.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.10.2020).
4. Крусян Р. А. Судова влада в Україні: характеристика етапів реформування. *Право і суспільство*. 2016. № 2. С. 14-20.